

کتاب و بازی های رایانه ای!

کتاب و علاقه ی به کتاب خوانی از جمله عادت‌هایی به شمار می‌آیند که می باید پایه‌های آن **از دوران کودکی** پی‌ریزی شود؛ بی‌اغراق بسیاری از عادت‌های ما در دوران کودکی شکل می‌گیرند. عادت‌هایی که بسیار قوی‌تر از عادت‌هایی خواهند بود که در دوران بزرگسالی به آن‌ها توجه می‌شود، از همین رو پایدارتر هم خواهند بود.

حال این که چرا در چنین شرایطی و با توجه به اهمیت این مسئله باز هم برخی از والدین به جای صرفِ زمان کافی برای فرزندان شان آن‌ها را با وسایل و ابزاری سرگرم می‌کنند که به هیچ وجه جای کتاب را نمی‌گیرد جای بحث و بررسی دارد. متأسفانه بسیاری از پدر و مادرهای امروز، به علت مشغله‌های کاری ترجیح می‌دهند به جای آن که کتاب در دست گرفته و برای کودکانشان بخوانند آن‌ها را با سرگرمی‌هایی همچون تماشا و اقسام لوح‌های فشرده مشغول سازند. کودک زمانی که پای رایانه یا تلویزیون به تماشا می‌آید این سرگرمی‌های دیجیتالی می‌نشیند از پدر و مادر دور شده و کمتر بهانه‌گیری می‌کند، از همین رو این لوح‌های فشرده و ابزارها برای پدران و مادران به نوعی، حکم پرستار بچه را پیدا می‌کنند و فرصت بیشتری را در اختیار آن‌ها قرار می‌دهد.

پدر و مادری که هر دو شاغل هستند به‌طور قطع زمانی که به منزل باز می‌گردند آن قدر خسته هستند که فرصت و حوصله‌ای برای ایفای نقش خود ندارند! به همین دلیل گاهی ترجیح می‌دهند از طریقی کودکانشان را سرگرم کرده و زمانی برای پرداختن به دیگر کارهای خود پیدا کنند. این مشغولی‌ها یکی از مهم‌ترین دلایل روی آوردن **بی‌حد و اندازه** به این لوح‌های فشرده و ابزارهای سرگرمی است.

توصیه به این قبیل خانواده‌ها این است که اگر نمی‌توانند یا قادر نیستند به خوبی به عنوان پدر و مادر، ایفای نقش کنند حداقل با دقت بیشتری به خرید این محصولات بپردازند. متأسفانه در بسیاری از اوقات در خرید این محصولات انتخاب صحیحی صورت نمی‌گیرد. والدین بدون آن که اطلاع درستی از محتوای این وسایل سرگرمی داشته باشند دست به خرید آن‌ها می‌زنند. این که بنشینیم ببینیم لوحی که قرار است فرزندمان به تماشا می‌آید بنشیند چیست، زمان چندانی لازم ندارد. محتوای بسیاری از این لوح‌ها حتی ممکن است منجر به مسموم شدن فکر و ذهن بچه‌ها شود. اغلب خانواده‌های جوان صاحب یک فرزند هستند، بنابراین این لوح‌ها به نوعی نقش خواهر و برادر را هم دارد، به همین دلیل در صورتی که در انتخاب آن‌ها دقت عمل چندانی صورت نگیرد منجر به وارد کردن آسیب‌های

جبران ناپذیری به مخاطبان‌شان خواهند شد. اگر ما که هم اکنون این مطلب را می‌خوانیم یکی از همین پدر و مادرها هستیم خوب است که فکر کنیم و ببینیم اگر کودک ما در برقراری تعامل با دیگران دچار مشکل است، اگر گوشه‌گیر است و موارد مشابه دیگری را دارد، شاید تقصیر از ما است. از ما که زمان چندانی برای کودک خود نداریم!

در ذهن خود پدر و مادری را تصور کنیم که کتاب در دست گرفته و کنار کودک خود به مطالعه ی آن می‌پردازند. کودک که از شنیدن داستان به شوق آمده کمی به والدین خود نزدیک‌تر شده و با آن‌ها به تماشای عکس‌های کتاب می‌پنشیند. این مسئله علاوه بر آن که منجر به شکل دادن عادت مطالعه در کودکان می‌شود منجر به برقراری ارتباط بهتر با والدین و برطرف شدن نیازهای آن‌ها هم می‌گردد. متأسفانه عادت مطالعه به دلائل مختلفی از جمله کم‌توجهی والدین روز به روز در حال کم‌رنگ‌تر شدن است و شاید اگر بگوییم در حال از میان رفتن است هم چندان اغراق نکرده باشیم!

این اتفاق خوبی نیست که ما بچه‌هایمان را به سبب سرگرم کردن با انواع و اقسام سرگرمی‌های نوین و دیجیتالی از لذت کتاب خواندن محروم کنیم، و اگر شخصی بگوید که ما به جهت ابراز نیاز و طلب خود بچه‌ها چنین مسیری را پیش می‌رویم، او را به اندیشه ورزی و مشورت در میانی تربیت صحیح دعوت نموده و از او می‌خواهیم به همین سوال در برابر دیگر خواسته‌های فرزندان نیز پاسخ دهد! آیا چون فرزندى غذای نا مناسبی را با اصرار و گریه از پدر و مادر درخواست می‌کند در اختیارش می‌گذاریم؟ در باره ی خرید همه ی اسباب بازی‌های یک فروشگاه چطور عمل می‌کنیم؟ و ...

زمانی که برای فرزندمان کتاب می‌خوانیم یا او را به مطالعه تشویق می‌کنیم به پروراندن قدرت ذهن او کمک می‌کنیم. زمانی که کودک داستانی را می‌شنود قادر به تصویرسازی آن‌ها شده، می‌تواند شخصیت‌های داستان مورد نظر را همان‌طور که می‌خواهد در ذهنش ساخته و پرداخته کند. می‌تواند آن‌ها را همان‌طور که می‌خواهد در دنیای خیالش به تصویر بکشد و در صورتی که والدین کودکان خود را از مطالعه دور سازند آن‌ها را از این دنیای عظیم محروم خواهند کرد.

عادت دادن بچه‌ها به استفاده افراطی از لوح‌های فشرده منجر به اعتیاد الکترونیکی آن‌ها نیز می‌شود. اعتیادی که دست کمی از دیگر اعتیادهای مخرب ندارد. اعتیادی که اگر فکری به حالش نکنیم کودکان ما را گرفتار خواهد کرد!

از همین رو است که معتقدیم باید برای کتاب در خانواده‌ها جایگاه ویژه‌ای قائل شد. کتاب باید جایگاه خاص خودش را پیدا کند. جایگاهی که متأسفانه امروز بسیاری از ما از آن غافل شده‌ایم.

اگر در استفاده از این ابزارهای الکترونیکی ناچار هستیم، پس از بررسی محتوای آن‌ها، زمان استفاده را برای فرزندانمان محدود و قانون‌مند سازیم و تا حد امکان تفریحات سودمند دیگر را جایگزین آن‌ها نمائیم. استفاده از بسیاری از این ابزارها در دراز مدت منجر به بروز برخی از نابهنجاری‌ها می‌شود که ما هیچ‌گاه در مطالعه با آن‌ها روبه‌رو نخواهیم شد. توجه به کتاب و کتابخوانی آن قدر مهم است که می‌توان به کمک آن برخی از اختلالات کودکان و حتی بزرگسالان را برطرف کرد. **اگر خانواده‌ها و پدر و مادرها می‌دانستند که با مطالعه چه کارهایی می‌توان کرد زمان بیشتری را به آن اختصاص می‌دادند!**

البته روشن است که توجه به مطالعه و کتاب‌خوانی تنها برنامه بچه‌ها و خانواده، خصوصاً در ایام تعطیلی‌های طولانی نیست؛ حتی ما به دنبال بچه‌هایی که تنها سر در کتاب دارند و از اطراف خود غافلند نیستیم! اما این میزان از غفلت جامعه به کتاب‌خوانی (و نه مدرک‌جویی) باید توسط خودمان و با همت پدران و مادران اهل اندیشه رفع شود؛ همیشه برای این اقدامات اساسی بهانه‌هایی از جنس مسائل اقتصادی، فرصت و ... خود نمایی می‌کند ولی کار اساسی را در همین فراز و نشیب‌ها و بهانه‌ها می‌توان به ثمر رساند. به یاری خدا و استعانت از اولیایش!^۱

^۱ - قلمی شده توسط سیدمحمد خردمند